

Materiál na rokovanie
HSR SR 24. 05. 2021

bod 1

STANOVISKO

k Návrhu ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe

1. Popis návrhu

Predložený Návrh ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe vychádza z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2021 až 2024, v ktorom v časti „Dôchodky a sociálne poistenie“ vláda Slovenskej republiky deklarovala cieľ prijať ústavnú úpravu definujúcu základné parametre prvého a druhého piliera dôchodkového systému. Predložený Návrh ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe obsahuje najmä ustanovenia zamerané na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a ekonomickej stability systému dôchodkového zabezpečenia. Zakotvuje významné finančné nároky na štátny rozpočet, ale v záujme silnej finančnej účasti sporiaceho systému a súkromných finančných inštitúcií, ktoré sporiaci systém prevádzkujú a to aj na úkor priebežne financovaného systému a nárokov občanov, ktoré im doteraz priebežný systém zabezpečoval.

Návrh ústavných zmien v dôchodkovom systéme bol aj predmetom rokovaní Pracovnej komisie pre reformu dôchodkového zabezpečenia, sociálneho poistenia a zavedenie skrátenej pracovnej doby „Kurzarbeit“, v rámci ktorej sa na ich prerokovaní zúčastnili aj zástupcovia Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, Ministerstva financií Slovenskej republiky, Národnej banky Slovenska, Sociálnej poisťovne a ďalší odborníci z akademickej obce.

Dňa 19. 11. 2020 bol do medzirezortného pripomienkového konania predložený Návrh ústavného zákona o starobnom dôchodkovom systéme. KOZ SR predložila veľké množstvo pripomienok ku ktorým sa uskutočnilo rozporové konanie dňa 28. 1. 2021. Dňa 6. 5. 2021 bol KOZ SR predložený Návrh ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe, ktorý pravdepodobne nahrádza predchádzajúci predložený Návrh ústavného zákona. Dňa 12. 5. 2021 sa uskutočnilo rozporové konanie, ale rozporované pripomienky boli k predchádzajúcemu Návrhu ústavného zákona.

Účinnosť navrhovanej právnej úpravy sa navrhuje od 1. januára 2023, resp. 1. januára 2024, tak aby sa poskytla dostatočne dlhá legisvakancia pre úpravu príslušných zákonov.

2. Stanovisko KOZ SR

2.1. V rámci medzirezortného pripomienkového konania k predloženému Návrhu ústavného zákona o starobnom dôchodkovom systéme KOZ SR uplatnila 42 pripomienok.

2.2. K Návrhu zákona predloženému na rokovanie HSR SR má KOZ SR tieto zásadné pripomienky:

Predložený Návrh ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe (ďalej len „Návrh“) predstavuje rozsiahlu právnu úpravu, ktorá svojím rozsahom a obsahom navrhuje rozšíriť Ústavu Slovenskej republiky neobvyklými podrobnosťami.

Obsahuje predovšetkým silné ekonomické opatrenia, napr. ekonomické opatrenia v prípade výrazného finančného deficitu priebežne financovaného systému dôchodkového zabezpečenia, predložený návrh predpokladá riešiť výlučne na úkor poberateľov dôchodkov, zmrazením valorizácie dôchodkov. KOZ SR zastáva názor, že v prípade neudržateľnosti finančnej stability priebežne financovaného piliera je nevyhnutné obmedziť kapitalizáciu časti príspevkov na dôchodkové zabezpečenie.

Závazok štátu, uhrádzať v plnej výške odvody do kapitalizačného piliera dôchodkového zabezpečenia znamená nepriame financovanie súkromných finančných inštitúcií **s čím KOZ SR zásadne nesúhlasí**. Povinnou účasťou, v sporiacom systéme, všetkých novo-vstupujúcich na trh práce, Ústava SR zabezpečí dlhodobý príjem dôchodkovým správcovským spoločnosťami, ktoré sú súkromnými finančnými inštitúciami a deficit, ktorý týmto vznikne v priebežnom systéme, sa bude uhrádzať zo štátneho rozpočtu.

Starobné dôchodkové sporenie v skutočnosti nie je sporením, ale kumulovaním príspevkov v súkromných finančných inštitúciách, ktoré kumulované príspevky investujú s možnosťou zisku, ale aj s rizikom straty. V prípade zlého investovania alebo finančnej krízy, obdobnej ako v roku 2008, môže dôjsť k vysokým stratám a prispievatelia do dôchodkových fondov nedostanú späť ani sumu príspevkov, ktorú do fondov vložili. Ak však bude v Ústave SR zakotvené, že kapitalizačný pilier je sporenie, nedá sa vylúčiť vymáhanie vložených príspevkov súdnou cestou.

KOZ SR sa dôrazne vyhradzuje voči tvrdeniam predkladateľa, uvádzaných pri vyhodnotení niektorých pripomienok, k predloženému Návrhu v systéme Slovlex. Konkrétne pri ktorých uvádza, že sa "nestotožňuje s tvrdeniami KOZ, pretože sú vecne nesprávne". Za „vecne nesprávnu“ je označená napr. požiadavka KOZ SR na vyplácanie trinástych dôchodkov. Keďže vyplácanie trinástych dôchodkov už bolo zákonom ustanovené, určite nejde o vecne nesprávnu požiadavku. Súčasná vládna koalícia sa zaviazala vyplácať trinásť dôchodkov, aj keď zákon, ktorým bol nárok na trinásť dôchodkov ustanovený, zrušila. V predloženom Návrhu sa jednoznačne uvádza, že „...v jednom kalendárnom roku poskytuje najviac v sume dvanástich starobných dôchodkov...“, čiže vládna koalícia vkladá do Ústavy SR – žiadny trinásť dôchodkov.

Skutočnosť, že KOZ SR prezentuje v medzirezortnom pripomienkovom konaní právny názor v súlade so záujmami zamestnancov a všetkých občanov, ktorých práva a nároky reprezentuje a obhajuje, neznamená, že názor KOZ SR je vecne nesprávny.

KOZ SR žiada stiahnutie z legislatívneho procesu Návrh ústavného zákona o starobnom dôchodkovom systéme, ktorý bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania dňa 19. novembra 2020. Po rozporovom konaní zo dňa 28. 1. 2021, legislatívny proces k tomuto Návrhu ústavného zákona nebol ukončený a pred ďalším rozporovým konaním, dňa 12. mája 2021, nám bol predložený nový Návrh, Návrh ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe, ktorého názov sa nezhoduje s predchádzajúcim a ktorý má obdobný obsah, a ktorý má, pravdepodobne, nahradiť predchádzajúci Návrh. Keďže ide o nový Návrh s novou štruktúrou, KOZ SR zastáva názor, že je potrebné začať celý legislatívny proces nanovo. **Zásadná pripomienka**

K jednotlivým ustanoveniam:

K Čl. 1 ods. 2

KOZ SR nesúhlasí s navrhnutým znením ustanovenia Čl. 1 ods. 2 a žiada jeho zmenu na nové znenie, ktoré je:

„Sociálne zabezpečenie príslušníkov ozbrojených síl, ozbrojených zborov, bezpečnostných zborov a záchranných zborov sa vykonáva prostredníctvom osobitného systému sociálneho zabezpečenia. Na výkon sociálneho zabezpečenia podľa prvej vety a organizáciu tohto systému sociálneho zabezpečenia sa tento ústavný zákon nevzťahuje.“

Odôvodnenie:

Žiadame vypustiť text „Základné právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe“ z dôvodu, že zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) priamo špecifikuje podmienky na priznanie dávok zo sociálneho zabezpečenia a nie sú podmienené starobou. Namiesto pojmu „výsluhové zabezpečenie“ navrhujeme uvádzať pojem „sociálne zabezpečenie“, pretože zákon sociálne zabezpečenie definuje ako nemocenské zabezpečenie, úrazové zabezpečenie, výsluhové zabezpečenie a služby sociálneho zabezpečenia, čiže výsluhové zabezpečenie tvorí len časť sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených síl, ozbrojených zborov, bezpečnostných zborov a záchranných zborov.

Zásadná pripomienka

K ČL. 2 ods. 1

Príspevkovo definovaný kapitalizačný systém starobného dôchodkového sporenia, nie je sporenie v skutočnom zmysle tohto slova a nazývať ho „sporiaci systém“ vyvoláva mylný dojem v osobách zúčastnených na tomto kapitalizačnom systéme. V Ústave SR by sa tento systém mal nazývať tak, aby vyjadroval jeho skutočnú povahu, t. j. „investičný pilier“.

Zásadná pripomienka

K Čl. 2 ods. 2

KOZ SR v plnej miere podporuje existenciu a výkon základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe príslušníkov ozbrojených síl, ozbrojených zborov, bezpečnostných zborov a záchranných zborov prostredníctvom systému výsluhového zabezpečenia. Avšak vzhľadom na túto skutočnosť nie je možné označiť tento ústavný zákon za univerzálny.

Zásadná pripomienka

K Čl. 4 ods. 3

Týmto ustanovením bude v Ústave SR zakotvené nepriame financovanie súkromných finančných inštitúcií. Súčasne je týmto opatrením zabezpečené finančné krytie deficitu v priebežne financovanom dôchodkovom systéme vznikajúce vytvorením kapitalizačného piliera a možnosťou občanov odvádzať si časť príspevkov na súkromné účty. Spoločensky nie je diskutovaná otázka, či je správne zaťažiť verejný rozpočet (teda všetkých daňových poplatníkov) financovaním súkromných účtov časti obyvateľstva. Predovšetkým však, chýba akýkoľvek výpočet vplyvov takéhoto záväzku na verejné financie. KOZ SR žiada, aby bolo k tejto časti predloženého Návrhu priložené aj vyčíslenie vplyvov.

Zásadná pripomienka

K Čl. 5 ods. 1

KOZ SR trvá na zachovaní hornej hranice dôchodkového veku ako je ustanovená v súčasne platnom znení Čl. 39 ods. 3 Ústavy SR, a to vo výške 64 rokov. KOZ SR nesúhlasí s opätovným zavedením zvyšovania dôchodkového veku na základe zvyšovania strednej dĺžky života v SR vykázanéj vo veku, ktorý sa blíži dôchodkovému veku. Neurčité stanovenie hranice dôchodkového veku, bez zastropovania, spôsobilo a bude aj v budúcnosti spôsobovať neistotu a nedôveru voči systému dôchodkovej zabezpečenia. Keďže zdravotný stav občanov, najmä vo vyššom veku, je podstatne horší, ako vo vyspelejších členských štátoch Európskej únie, KOZ SR nepovažuje za správne zvyšovať dôchodkový vek rovnakým tempom a na rovnakú výšku, ako je ustanovený napr. vo Francúzsku, Taliansku alebo Belgicku.

Zásadná pripomienka

K Čl. 5 ods. 3

Navrhnuté ustanovenie považujeme za nerealizovateľné. Ak sa zákonom ustanoví, že výška dôchodku sa určí tak, že sa vydelená „suma zaplattených príspevkov“ počtom mesiacov od dátumu priznania dôchodku do dátumu priemerného veku dožitia, a tým sa určí suma dôchodku, môže sa stať, že sa väčšia časť populácie dôchodcov dožije vyššieho veku ako bude nastavený/predpokladaný priemerný vek dožitia a priebežne financovaný dôchodkový systém sa dostane do významného deficitu. V súčasnosti sa z rozdielov veku dožitia a poberania dôchodku všetkých zúčastnených osôb, financuje vnútrogeneračná a vnútrosystémová solidarita, z čoho sa bude financovať solidarita po prijatí takéhoto ustanovenia? Nemôže sa v zákone povedať, že tomu, kto má malú sumu z príspevkov, sa bude počítať dôchodok z celej sumy a tomu, kto prispieval viac sa bude počítať dôchodok napr. z polovice odvedených príspevkov. Takéto ustanovenie v zákone by sa dalo považovať za diskrimináciu. V súčasnosti sa presuny peňazí medzi nízkopríjmovými a vyššie príjmovými skupinami poistencov robia, ale takým spôsobom, že je to ťažko napadnuteľné.

Zásadná pripomienka

K Čl. 6

KOZ SR zásadne nesúhlasí z týmto ustanovením. KOZ SR dlhodobo presadzuje vyplácanie trinásteho dôchodku, obdobne ako sa vypláca trinásta a aj štrnásť mzda v mnohých podnikoch, úradoch a firmách. Úroveň dôchodkov v SR je veľmi nízka a štát by mal mať záujem zvyšovať životnú úroveň aj ľudí v dôchodkovom veku a hľadať cesty a spôsoby ako prilápať dôchodcom, najmä ak sa bude ekonomika štátu vyvíjať pozitívne.

Zásadná pripomienka

K Čl. 7 ods. 1

KOZ SR nesúhlasí so zvyšovaním dôchodkov iba o dôchodcovskú infláciu a požaduje ich zvyšovanie aj o určité percento rastu miezd. Obdobne ako sa valorizácia realizuje vo väčšine štátov EÚ. Už v súčasnosti sú priepastné rozdiely medzi rastom miezd a rastom dôchodkov a takýmto ustanovením bude tento rozdiel ešte narastať. Starobní dôchodcovia predstavujú jednu z najchudobnejších vrstiev obyvateľstva SR a takýmto ustanovením bude ich chudoba narastať, najmä keď predložený návrh obsahuje viaceré ustanovenia, ktoré budú znamenať ešte väčšiu chudobu poberateľov dôchodkov.

Zásadná pripomienka

K Čl. 7 ods. 3

KOZ SR nesúhlasí s formuláciou predmetného ustanovenia a žiada ho vypustiť. Poskytnutie finančného príspevku priebežnému systému zo štátneho rozpočtu vo výške jedného percenta HDP nemusí vôbec znamenať veľkú záťaž pre štátny rozpočet a teda nemusí vyžadovať žiadne striktné reštrikčné opatrenia v priebežnom systéme. Takéto opatrenia by mali byť prijímané podľa aktuálneho stavu ekonomiky štátu. Navrhnuté ustanovenie je neprijateľné v súčasnej finančnej situácii priebežne financovaného systému dôchodkového zabezpečenia, keď z poistných príspevkov sa vyberie o 2 miliardy euro menej ako je potrebné na výplatu priznaných starobných dôchodkov a pritom na príspevky na starobné dôchodkové sporenie sa odvádza iba 700 miliónov euro, čiže približne 1,3 miliardy euro na starobné dôchodky sa získava presunom z rezervného fondu a z iných poistných fondov. Ak chce štát prijať také prísne opatrenia ako je navrhnuté v Čl. 7 ods. 3 a 4 predloženého Návrhu, musí najprv prijať opatrenia na primerané finančné zabezpečenie starobného dôchodkového poistenia a to napr., presunutím poistných príspevkov späť na starobné dôchodkové poistenie vo výške v akej sa odvádzali pred rokom 2004, kedy sa na dôchodkové poistenie odvádzalo 28 % z určeného vymeriavacieho základu a nie 18 % ako je to v súčasnosti.

Zásadná pripomienka

K Čl. 7 ods. 4

KOZ SR zásadne nesúhlasí s navrhnutým ustanovením, podľa ktorého sa pri nesplnení prijatia reštrikčných opatrení v priebežnom systéme podľa predchádzajúceho odseku (Čl. 7 ods. 3), zmrazí valorizácia starobných dôchodkov v danom roku. Automatické postihnutie jednej z najslabších vrstiev obyvateľstva zakotviť do Ústavy SR považuje KOZ SR za asociálny čin a nedôstojný vo vyspelej demokratickej spoločnosti. KOZ SR považuje za neprijateľné, aby poberatelia starobných dôchodkov boli takpovediac vydaní „napospas“ vláde SR, či predloží alebo nepredloží v navrhovanej lehote návrh opatrení. Nepočíta s možnosťou napr. objektívnej nemožnosti vlády SR, takýto návrh do NR SR predložiť. Priamo z Ústavy SR sa navrhuje sankcionovať za nečinnosť vlády SR iba poberateľov starobných dôchodkov. Domnievame sa, že voči poberateľom starobných dôchodkov navrhovaná právna úprava môže znamenať vyvolanie právnej neistoty vo vzťahu k ich oprávneným (očakávaným) nárokom oproti ostatným poberateľom dôchodkových dávok.

Zásadná pripomienka

K Čl. 7 ods. 5

KOZ SR zásadne nesúhlasí s navrhnutým ustanovením. V prípade dobrej ekonomickej situácie je naopak potrebné a vhodné, aby štát plošne zvýšil dôchodky a zvýšil životnú úroveň starších ľudí, svojich občanov, najmä preto, že úroveň dôchodkov na Slovensku je veľmi nízka a veľkej časti dôchodcov nezabezpečuje život na dôstojnej úrovni. Pritom takéto opatrenie zo strany štátu nie je vo svete neobvyklé, napr. česká vláda zvýšila plošne dôchodky asi pred tromi rokmi.

Zásadná pripomienka

K Čl. 8 ods. 1

KOZ SR zásadne nesúhlasí s navrhnutým individualistickým a antisolidárnym ustanovením. Návrh, aby pracujúce deti prispievali k dôchodku rodičom, poberateľom starobných dôchodkov, priamo zo svojich príspevkov na dôchodkové zabezpečenie, je podľa názoru KOZ SR diskriminačný voči viacerým skupinám účastníkov starobného dôchodkového zabezpečenia. Napr. rodičia, ktorí vychovali zdravotne znevýhodnené deti, ktoré sa veľmi často stanú poberateľmi štátnych sociálnych dávok a nie zamestnancami, by nedostali žiadny prídavok k dôchodku. Pritom finančné náklady a nároky na starostlivosť o zdravotne postihnuté deti sú omnoho vyššie a väčšie ako nároky na výchovu zdravých detí. Bola by to tiež diskriminácia voči rodičom detí, ktoré si, nie vlastnou vinou, nemôžu nájsť prácu. Diskriminované by boli aj osoby, ktoré deti mať nemôžu. A diskriminovaní by boli aj bezdetní platitelia daní, pretože najmä z ich daní a príspevkov sa financuje zdravotná starostlivosť pre deti, ktorá je u nás bezplatná, rovnako ako aj vzdelanie. Z daní štát financuje príspevky na internáty a stravu pre študentov, rodičom vypláca rodičovský príspevok, ako aj prídavky na deti a príspevky k prídavkom na deti. A to všetko sa platí z daní, ktoré platia aj bezdetní prispievatelia, ktorí pracujú na plný úväzok. Keďže však nemajú deti, príspevok k dôchodku nedostanú.

Povinný dôchodkový systém financovaný priebežným spôsobom je historicky založený na vysokej miere solidarity. Jeho úlohou je naplniť záväzok štátu obsiahnutý v Ústave SR, ktorým sa každému občanovi zaručuje právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe. Na

splnenie tohto záväzku potrebuje štát nemalé finančné prostriedky a preto ustanovuje v zákonoch potrebnú mieru prerozdelenia. Pokiaľ by sa časť odvedených príspevkov na dôchodkové zabezpečenie vyčlenila na priame príspevky k dôchodkom od pracujúcich detí rodičom, dôchodcom, prehĺbil by sa nedostatok peňazí na zabezpečenie starobných dôchodkov a štát by rezignoval na plnenie svojej významnej sociálnej funkcie, zabezpečiť dôstojný život svojich občanov v starobe, a to je v ekonomicky vyspelom štáte neprípustné. K tomuto ustanoveniu mala byť tiež predložená analýza vplyvov na financovanie dôchodkového poistenia. A rovnako by tu mal byť uvedený záväzok štátu uhradiť do priebežne financovaného systému náklady na priame platby rodičom, rovnako ako uhrádza štát odvody do II. piliera.

Dá sa odôvodnene predpokladať, že realizácia tohto zámeru predkladateľa, presmerovať časť príspevkov na starobné dôchodkové zabezpečenie na priame platby osobám, ktoré platiteľ a vychovali bude spôsobovať veľké problémy a komplikácie tvorcom zákona aj vykonávateľom tohto ustanovenia. Rovnako sme názoru, že dieťa môže prispievať podľa svojich finančných možností a schopností svojim rodičom, ktorí sú poberateľmi dôchodkových dávok aj bez toho, aby takúto možnosť upravovala Ústava SR. KOZ SR zastáva názor, že predložený návrh má tendenciu zaviesť do Ústavy SR prvok diskriminácie medzi poberateľmi dôchodkových dávok.

Zásadná pripomienka

Sporiaci systém

Konfederácia odborových zväzov SR vždy dôrazne odmietala vytvorenie kapitalizačnej schémy dôchodkového zabezpečenia a preto aj v tomto svojom stanovisku k predloženému Návrhu zdôrazňuje svoju trvalú požiadavku na zrušenie tzv. II. piliera starobného dôchodkového sporenia. Odvody významnej časti príspevkov do II. piliera oslabujú finančnú stabilitu priebežne financovaného verejného povinného dôchodkového systému, ktorý aj podľa odporúčaní Európskej únie má byť hlavným a nosným systémom dôchodkového zabezpečenia občanov v členských štátoch EÚ. Pritom kapitalizácia vlastných príspevkov neprináša slovenským účastníkom starobného dôchodkového sporenia sľubovaný profit ani istotu. Po štrnástich rokoch sporenia takmer polovice odvodov na starobné dôchodkové poistenie, dostávali v roku 2019 účastníci v priemere starobný dôchodok vo výške 21,77 eura. Po sčítaní dôchodku z I. a II. piliera je tento nižší, ako dôchodok rovnakého poistenca, ktorý má iba z I. piliera. Čiže poistenci na vstup do II. piliera doplácajú. Sporiaci systém, teda druhý dôchodkový pilier, prináša profit zatiaľ iba jeho vykonávateľom, ktorí si v roku 2020 z 10,2 miliardy nasporených eur sporiteľov odvedú ročnú odplatu za správu viac ako 35 miliónov eur a to majú nárok na ďalšie dve odplaty z osobných účtov sporiteľov. Na základe ekonomických informácií o dôchodkových správcoch spoločnostiach aj z informácií zo susedných členských štátov EÚ, KOZ SR žiada zrušenie starobného dôchodkového sporenia, čiže sporiaceho systému.

Zásadná pripomienka

K Čl. 10 ods. 1 a 2

KOZ SR nesúhlasí s automatickým vznikom účasti osôb vstupujúcich na trh práce v sporiacom systéme. Je dokázané, že pre nízko príjmové skupiny zamestnancov a SZČO je účasť v kapitalizačnom systéme osobitne nevýhodná, nakoľko dôchodky z kapitalizačného piliera znižujú výsledný dôchodok poberateľov. Účasť v sporiacom systéme by mala byť založená na dobrovoľnom rozhodnutí prispievateľa. Štát by mal skôr zvážiť možnosť povoliť priebežne vstupovať a vystupovať zo sporiaceho systému pre všetkých účastníkov dôchodkového sporenia podľa ich slobodného uváženia.

Zásadná pripomienka

K Čl. 11

KOZ SR žiada predloženie analýzy na základe ktorej navrhuje predkladateľ zakotviť do Ústavy SR výšku príspevkov do sporiaceho systému. Vychádzal predkladateľ pri tomto návrhu z predpokladanej výšky dôchodkov zo sporiaceho systému, alebo z predpokladaného rastu HDP a možnosti štátu uhrádzať do dôchodkového systému sumy presunuté z priebežného dôchodkového systému do sporiaceho systému?

Zásadná pripomienka

K Čl. 12 ods. 1

KOZ SR žiada, aby bol aj dôchodok zo sporiaceho systému poskytovaný doživotne. Pri súčasnej nízkej úrovni dôchodkov, ktoré predkladateľ plánuje skôr znižovať ako zvyšovať, je nevyhnutné, aby bol aj dôchodok poberateľovi zo sporiaceho systému poskytovaný až do posledného dňa jeho života. Nedá sa predpokladať, že s pribúdajúcimi rokmi budú životné potreby dôchodcu klesať, skôr naopak.

Zásadná pripomienka

K Čl. 12 ods. 2

KOZ SR žiada, aby možnosť jednorazového výberu nasporenej sumy v ťažkej životnej situácii, keď by doživotné poskytovanie nebolo spravodlivé, tak ako to bolo pôvodne navrhnuté, bola zachovaná. Podľa navrhutej úpravy bude nasporená suma rozpočítaná napr. na 15 rokov aj sporiteľovi, ktorý vzhľadom na svoj zdravotný stav vie, že mu ostáva podstatne menej rokov života. V takom prípade, by bolo rozpočítanie dôchodku na celonárodnú strednú dĺžku dožitia veľmi nespravodlivé.

Zásadná pripomienka

K Čl. 14

Podľa nášho názoru navrhovaný Článok 14 po vecnej stránke nepatrí do Ústavy SR a je preto nadbytočný.

Toto navrhnuté ustanovenie by malo zmysel, keby zúčastnená osoba mohla kedykoľvek vstúpiť a vystúpiť zo sporiaceho systému, lebo iba tak môže ovplyvniť výšku budúceho dôchodku. Ak nastane kríza na finančných trhoch, obdobná ako v roku 2008, bolo by výhodnejšie vystúpiť zo sporiaceho systému a počkať až sa investície a burzy stabilizujú a potom opäť do sporiaceho systému opäť vstúpiť, sporiteľ by tak zabránil stratám. Alebo osobná situácia sa vyvinie tak, že je pre zúčastnenú osobu výhodnejšie nebyť v sporiacom systéme, napr. pri dlhodobej práceneschopnosti, alebo nezamestnanosti, lebo zúčastnená osoba počas tohto obdobia nebude prispievať na dôchodkové sporenie, ale dôchodková

spoločnosť si bude každý mesiac účtovať poplatky za vedenie a správu účtu, čím sa bude znižovať suma peňazí na účte sporiteľa.

Zásadná pripomienka

K Čl. 15 ods. 1

KOZ SR nesúhlasí s takýmto jednostranným ekonomickým ustanovením v Ústave SR. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť by mala súčasne vypracovať aj správu o životnej úrovni poberateľov dôchodkov a porovnanie dlhodobého vývoja miezd a dôchodkov v SR. Z takýchto komplexných analýz by sa mala odvíjať sociálna politika štátu voči občanom v dôchodkovom veku.

Podľa nášho názoru navrhovaný Článok 15 po vecnej stránke nepatrí do Ústavy SR.

Zásadná pripomienka

Prechodné ustanovenia

K Čl. 17 ods. 1

KOZ SR nesúhlasí so zvyšovaním dôchodkového veku na základe zvyšovania strednej dĺžky života v SR a žiada zachovanie pôvodného ustanovenia Ústavy SR o strope dôchodkového veku na úrovni 64 rokov. Zdravotná situácia obyvateľstva SR nie je na takej úrovni, aby sa mohol dôchodkový vek zvyšovať bez obmedzenia. Realizáciou navrhnutých ustanovení sa vrátíme do čias vzniku dôchodkových systémov, keď sa väčšina účastníkov dôchodkového zabezpečenia nedožila stanoveného dôchodkového veku, a to najmä z dôvodu zlého zdravotného stavu. Pri súčasnom trende narastania civilizačných chorôb a ich výskytu v čoraz nižšom veku je dôvodné predpokladať, že bude neúmerne zaťažený podsystem dôchodkového poistenia, a to systém invalidných dôchodkov. V tejto súvislosti poukazujeme aj na potrebu aktualizácie Prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Rovnako zastávame názor, že pri takto nastavenom určovaní veku odchodu do dôchodku predkladateľ Návrhu nebude zohľadňovať obdobie rokov, ktorých sa po odchode na starobný dôchodok dožívajú občania Slovenskej republiky v zdraví.

Zásadná pripomienka

KOZ SR rovnako žiada, aby ustanovenie nižšieho dôchodkového veku pre osoby, ktoré vychovali dieťa bolo uvedené priamo v Ústave SR. Tento nárok je v súčasne platnom a účinnom znení Ústavy SR uvedený a KOZ SR je presvedčená, že má svoje miesto aj v novo navrhnutom znení Ústavy SR o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe.

Zásadná pripomienka

K Čl. 17 ods. 3

Návrh odseku 3 uvedeného článku považujeme za neprijateľný. KOZ SR zásadne nesúhlasí, aby sa na účely splnenia podmienky získania obdobia dôchodkového poistenia (odpracovanej doby) na nárok na predčasný starobný dôchodok ustanovilo s platnosťou na rok 2023 obdobie 40 rokov. V súčasnosti platný zákon o sociálnom poistení v znení účinnom od 1. januára 2023 ustanovuje v § 67 tri podmienky na vznik nároku na predčasný starobný

dôchodok. Jednou z týchto podmienok je získanie obdobia dôchodkového poistenia najmenej 15 rokov. Zmenu podmienky „odpracovanej doby“ z 15 rokov na 40 rokov na nárok na predčasný starobný dôchodok pre žiadateľov o uvedený dôchodok už od 1.1. 2023, teda v priebehu necelých dvoch rokov považujeme za neprimeraný aj vzhľadom na krátkosť času, v ktorom by sa mal začať uplatňovať. Ako aj na skutočnosť, že zamestnanci, alebo aj samostatne zárobkovo činné osoby, ktorí si v najbližšom období teda napr. už po 1.januára 2023 budú musieť pre svoju nepriaznivú životnú situáciu požiadať o priznanie predčasného starobného dôchodku, a to či už z objektívnych (strata zamestnania v preddôchodkovom veku, ukončenie podnikateľskej činnosti napr. z dôvodu ekonomickej krízy v dôsledku COVID - 19) alebo subjektívnych dôvodov (zdravie, rodina) nespĺnia podmienku získania obdobia dôchodkového poistenia 40 rokov. V dôsledku uvedeného doslova spadnú do systému hmotnej núdze a ich životná situácia sa zhorší. Takto nastavené podmienky budú podľa nášho názoru pre veľkú skupinu osôb najmä pre samostatne zárobkovo činné osoby z objektívnych dôvodov nesplniteľné.

Zásadná pripomienka

3. Závěry a odporúčania

KOZ SR neodporúča Návrh ústavného zákona o primeranom hmotnom zabezpečení v starobe na ďalšie legislatívne konanie.